

AUKŠČIAUSIOJI
AUDITO INSTITUCIJA
NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽINTAMI

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

GARANTINIO FONDO 2019 METŲ FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIŲ TEISINGUMO BEI LĖŠŲ IR TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JAIS TEISĖTUMO VERTINIMAS

2020 m. spalio 1 d.

Nr. FAE-7

Valstybės kontrolės – aukščiausiosios valstybinio audito institucijos – pagrindinė funkcija – prižiūrėti, ar teisėtai ir efektyviai valdomi ir naudojami valstybės finansai ir kitas turtas bei kaip vykdomas valstybės biudžetas. Aukščiausioji audito institucija, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, siekia didinti viešojo sektoriaus efektyvumą ir jo kuriamą naudą visuomenei, o savo darbui keldama aukščiausius kokybės reikalavimus – būti pavyzdžiu visam viešajam sektoriui.

Auditą atliko: Sonata Lebednykienė (grupės vadovė), Vilmantė Krogertienė.

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai.

TURINYS

ĮŽANGA	4
AUDITO REZULTATAI	6
1. FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIAI VISAIS REIKŠMINGAIS ATŽVILGIAIS YRA TEISINGI	6
2. GARANTINIAME FONDE SUKAUPTŲ LĖŠŲ LIKUTIS LEISTŲ MOKĖTI SUPLANUOTAS IŠMOKAS DARBUOTOJAMS NET JEI METINIŲ ĮMOKŲ Į FONDĄ NEUŽTEKTŲ	6
PRIEDAI	9
Priedas. Audito apimtis ir metodai	9

ĮŽANGA

Audito tikslas ir apimtis

Vadovaudamiesi Valstybės kontrolės įstatymu¹ ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu², atlikome Garantinio fondo 2019 metų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenų bei fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo pasirinktose srityse auditą. Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus, tarptautinius audito standartus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių pareiškia audito išvadoje. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti priede „Audito apimtis ir metodai“ (9, 10 psl.).

Garantinio fondo paskirtis

Garantinis fondas yra valstybės išteklių fondas, skirtas užtikrinti garantijas darbuotojams, jų darbdaviui tapus nemokiam. Remiantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu³, šis fondas yra viešojo sektoriaus subjektas, kurį pavesta administruoti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai ir kitoms Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigoms⁴. Fondo lėšos buvo naudojamos pagal Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintą 2019 metų fondo lėšų sąmatą⁵.

Garantinio fondo veikloje 2019 metais dalyvavo ir teikė informaciją fondo ataskaitų rinkiniui parengti Valstybinė mokesčių inspekcija ir valstybės įmonė Turto bankas. Inspekcija administravo įmokas, kurios buvo apskaičiuotos iki 2017-12-31, Turto bankas administravo iki 2017-01-01 Garantinio fondo perleistas reikalavimo teises dėl atgręžtinio reikalavimo teise neišieškotų lėšų, skirtų išmokoms iš fondo bankrutuojančių įmonių darbuotojams mokėti. Finansų ministerija teikė informaciją apie Lietuvos Respublikos valstybės išdo bendrojoje sąskaitoje kaupiamas ir saugomas fondo lėšas ir priimtus sprendimus dėl šių lėšų investavimo.

Fondo finansinės ataskaitos sudaromos vadovaujantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu⁶ ir viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais, o fondo lėšų sąmatos vykdymo ataskaita sudaroma pagal Išteklių fondų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio sudarymo taisykles⁷.

¹ Valstybės kontrolės įstatymas, 9 str. 3 d. 4 p.

² Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 30 str. 2 d. 4 p. ir 3 d., 32 str. 7 d.

³ Ten pat, 2 str. 19 d. ir 22 d. 6 p.

⁴ Garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymas, 4 str., 1, 2 d., 6 str. 1 d.

⁵ 2019 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 18 str.

⁶ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 19 str. 1 ir 2 d., 21 str. 1 d.

⁷ Finansų ministro 2014-12-16 įsakymas Nr. 1K-461 „Dėl Išteklių fondų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio sudarymo taisyklių patvirtinimo“.

Fondo metinių ataskaitų rinkinys ne vėliau kaip iki kitų metų spalio 1 d. teikiamas Vyriausybei, kuri, pritarusi ataskaitų rinkiniui, teikia jį Seimui ne vėliau kaip iki spalio 10 d. Valstybės kontrolė ne vėliau kaip iki spalio 1 d. Vyriausybei ir ne vėliau kaip iki spalio 10 d. Seimui pateikia valstybinio audito išvadas ir audito ataskaitas dėl audituotų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių⁸.

⁸ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 30 str. 3 d., 32 str. 6 ir 7 d.

AUDITO REZULTATAI

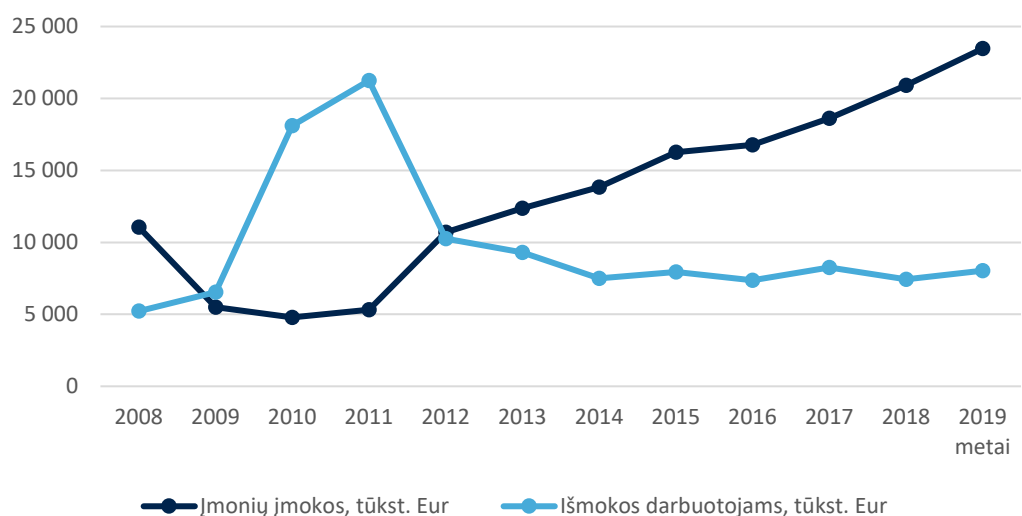
1. FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIAI VISAIS REIKŠMINGAIS ATŽVILGIAIS YRA TEISINGI

1. Garantinio fondo 2019 metų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenys visais reikšmingais atžvilgiais yra teisingi, jų duomenų iškraipymų nenustatėme.

2. GARANTINIAME FONDE SUKAUPTŲ LĖŠŲ LIKUTIS LEISTŲ MOKĖTI SUPLANUOTAS IŠMOKAS DARBUOTOJAMS NET JEI METINIŲ ĮMOKŲ Į FONDĄ NEUŽTEKTŲ

2. Nuo darbuotojams, kuriems taikomi Lietuvos Respublikos socialinio draudimo teisės aktai, nustatyta tvarka⁹ apskaičiuotų pajamų į Garantinį fondą mokamos nustatyto dydžio įmokos¹⁰. 2008 metų pabaigoje prasidėjusio ekonomikos sunkmečio metu įmonių įmokos į Garantinį fondą sumažėjo, o 2009–2011 m. laikotarpiu išmokos darbuotojams iš fondo viršijo surenkamas įmokas. Nuo 2012 iki 2019 m. įmonių įmokos fondui kasmet viršija fondo išmokas darbuotojams (1 pav.). 2019 m. įmokos į fondą 3 kartus viršijo išmokas iš šio fondo.

1 pav. Gautos įmonių įmokos į Garantinį fondą ir išmokos iš šio fondo 2008–2019 m. laikotarpiu, tūkst. Eur

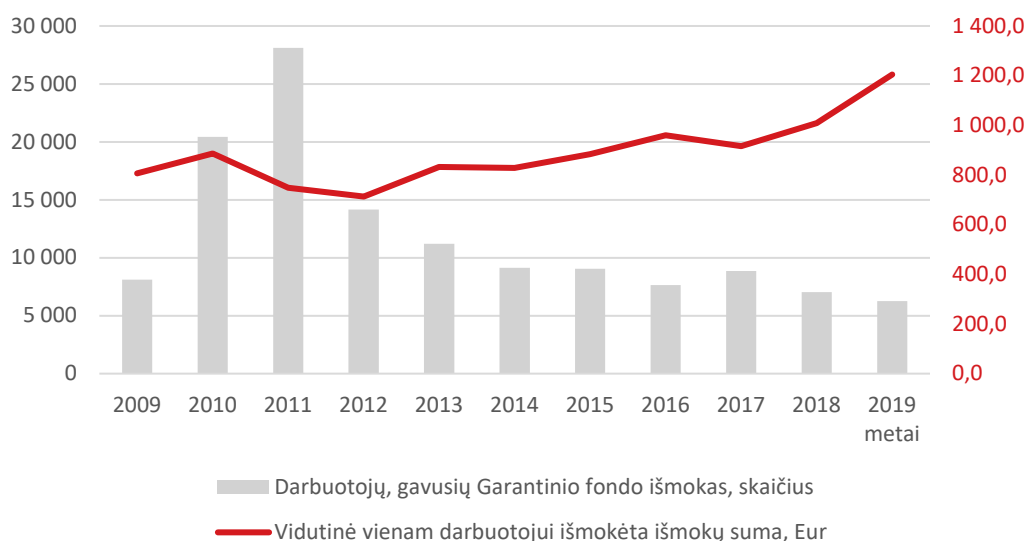
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Garantinio fondo 2008–2019 m. sąmatų vykdymo duomenis

⁹ Valstybinio socialinio draudimo įstatymas, 10 str.

¹⁰ Garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymas, 3 str. 3 d.

3. Darbuotojų, kuriems buvo skirtos Garantinio fondo išmokos, skaičius praėjusio ekonominio sunkmečio metu labai išaugo: 2009 m. išmokas gavo 8,1 tūkst., 2010 m. – 20,4 tūkst., 2011 m. – 28,1 tūkst. darbuotojų, vėliau šis skaičius ėmė mažėti ir 2019 m. išmokos buvo išmokėtos 6,2 tūkst. darbuotojų. Vidutinė vienam darbuotojui išmokėta išmokų suma 2009 m. sudarė 0,8 tūkst. Eur, o iki 2019 m. vidutiniškai išmokama suma išaugo ir siekė 1,2 tūkst. Eur (2 pav.). Nepaisant didėjančių vidutinių iš šio fondo darbuotojui skiriamų išmokų, pinigų likutis fonde iki 2019 m. augo.

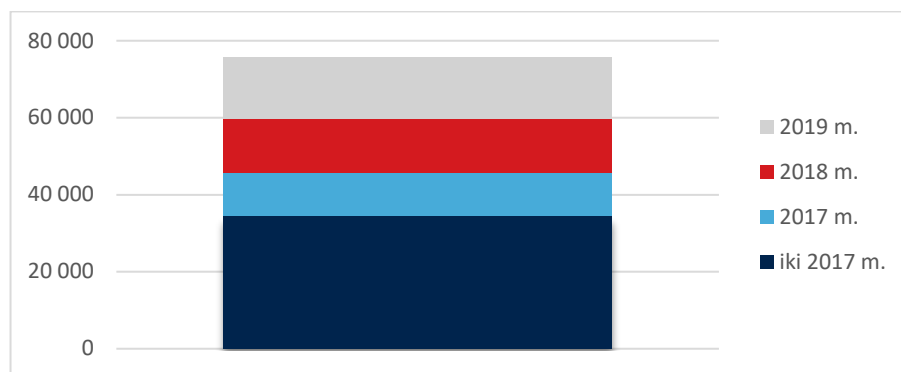
2 pav. Darbuotojų, kuriems buvo skirtos Garantinio fondo išmokos 2009–2019 m., skaičius ir vidutinė vienam darbuotojui išmokėta suma, Eur

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Garantinio fondo administratorių 2009–2019 m. veiklos ataskaitų duomenis

4. Garantinio fondo pinigų likutis 2019 m. pabaigoje sudarė 75 664,0 tūkst. Eur (3 pav.). 2020 m. buvo išskirtiniai dėl COVID-19 viruso plitimo ir įvesto karantino sukeltų ekonominių pasekmių. Buvo planuota, kad per 2020 m. I pusmetį fondo lėšų likutis padidės 9 197 tūkst. Eur, tačiau jis padidėjo 19,1 proc. mažiau – 7 439,5 tūkst. Eur. Tikėtina, kad, esant sudėtingai makroekonominiai situacijai ir projektuojant 2020 m. ekonomikos nuosmukį¹¹, metų pabaigoje pinigų likutis fonde bus mažesnis nei planuotas.

3 pav. Sukauptos lėšos Garantiniame fonde iki 2019-12-31, tūkst. Eur

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Garantinio fondo 2017–2019 m. sąmatų vykdymo ataskaitų duomenis

¹¹ Valstybės kontrolės 2020-05-15 ataskaita „Lietuvos stabilumo 2020 metų programos vertinimas“, 2020-05-15, Nr. BPE-3.

5. Fondo lėšų likučiui taip pat įtakos turi palūkanų už pinigų laikymą mokėjimas. 2019 m. Finansų ministerija investavo dalį Garantinio fondo lėšų su 0 proc. palūkanų, užuot laikiusi jas einamosiose sąskaitose su neigiamomis palūkanomis. Dėl to 2019 m. už Garantinio fondo lėšas, laikomas Lietuvos banko Valstybės išdo sąskaitoje, buvo sumokėta mažiau neigiamų palūkanų (34,2 tūkst. Eur¹²) nei 2018 m. (42,2 tūkst. Eur¹³), nors fondo lėšų likutis buvo didesnis.

Valstybės kontrolierius

Mindaugas Macijauskas

¹² Tai sudarė 11,3 proc. visų fondo administravimo išlaidų.

¹³ Tai sudarė 13,4 proc. visų fondo administravimo išlaidų.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Garantinio fondo 2019 metų
finansinių ir biudžeto vykdymo
ataskaitų rinkinių teisingumo
bei lėšų ir turto valdymo,
naudojimo ir disponavimo jais
teisėtumo vertinimas“
priedas

Audito apimtis ir metodai

Audito tikslas:

- įvertinti Garantinio fondo 2019 metų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis ir pareikšti nepriklausomą nuomonę;
- įvertinti Garantinio fondo 2019 metų lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą pasirinktose audituoti srityse.

Audituosios Garantinio fondo 2019 metų finansinės ataskaitos:

- finansinės būklės, veiklos rezultatų, pinigų srautų, grynojo turto pokyčių ataskaitos ir finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, parengti pagal 2019-12-31 duomenis;

Audituosios Garantinio fondo 2019 metų biudžeto vykdymo ataskaitos:

- lėšų sąmatos vykdymo 2019-12-31 ataskaita ir jos aiškinamasis raštas.

Pažymime, kad audito apimtis nebuvo ribojama.

Fondas neturi pavaldžių, kontroliuojamų ar konsoliduojamų įstaigų.

Auditas atliktas:

- pagal Valstybinio audito reikalavimus¹⁴, tarptautinius audito standartus (TAS)¹⁵ ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus¹⁶;
- siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o atsirinktose audituoti srityse fondo lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir vidaus kontrolės apribojimų bei to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

¹⁴ Valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 „Dėl Valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“.

¹⁵ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti tarptautiniai audito standartai (Lietuvos auditorių rūmų išversti į lietuvių kalbą). Prieiga per internetą: <http://lar.lt/www/new/page.php?326>.

¹⁶ Finansinio audito (1000–1810 TAAIS) ir atitikties audito (4000 TAAIS) standartai. Prieiga per internetą: <http://www.vkontrole.lt/page.aspx?id=350>.

Audito apimtis ir metodai

2019 m. pradžios ir pabaigos turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likučiai:

2019 m. pradžioje turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis buvo iš viso 635 345,0 tūkst. Eur, pabaigoje – 80 069,8 tūkst. Eur.

2019 m. gautos pajamos ir patirtos išlaidos:

Fondas gavo 24 266,3 tūkst. Eur įplaukų, iš jų: 23 466,8 tūkst. Eur – darbdavių įmokų, 560,9 tūkst. Eur lėšų, gautų iš darbdavių Garantinio fondo administratoriaus reikalavimams tenkinti, 238,6 tūkst. Eur kitų teisėtai gautų lėšų.

Fondas patyrė 8 341,3 tūkst. Eur išlaidų, iš jų: 8 040,2 tūkst. Eur – išmokos darbuotojams, 44,1 tūkst. Eur – sumokėta už paraiškų parengimą ir banko operacijas, 222,8 tūkst. Eur – fondo administravimo išlaidos, 34,2 tūkst. Eur – laikinai laisvų fondo lėšų investavimo išlaidos.

Lėšų likutis ataskaitinio laikotarpio pradžioje – 59 739,0 tūkst. Eur, pabaigoje – 75 664,0 tūkst. Eur.

Vertintos sritys ir atliktos procedūros dėl 2019 metų Garantinio fondo ataskaitų rinkinių duomenų

Atlikus audituojamo subjekto veiklos, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos sritys, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika:

- Nustatytos svarbiausios audito sritys: socialinės įmokos ir jų pajamos, socialinės išmokos ir jų sąnaudos, gautinos sumos, pinigai, įsipareigojimai. Sričių, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika, nenustatyta.

Sritys, kuriose nustatytas kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas):

- socialinės išmokos, jų sąnaudos, įsipareigojimai, išmokos darbuotojams.

Sritys, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalūs testai ir (ar) analitinės procedūros):

- Pajamų srityje atlikti detalieji testai. Siekiant gauti baigtumo, tikrumo, įvertinimo, atskleidimo tvirtinimus, patikrinta įplaukų duomenų atitiktis Valstybinio socialinio draudimo fondo teikiams duomenims.
- Sąnaudų srityje atlikti detalieji testai. Siekiant gauti baigtumo, įvertinimo, atskleidimo tvirtinimus, patikrinta Garantinio fondo administravimo išlaidų duomenų atitiktis Valstybinio socialinio draudimo fondo teikiams duomenims, įvertinta, ar fondo ataskaitose nurodytos išlaidos atitinka išmokėtas sumas.
- Patikrintas pinigų ir gautinų sumų bei įsipareigojimų buvimas, tikrumas, tinkamas įvertinimas ir atskleidimas.

Bendras ataskaitų rinkinio vertinimas:

Įvertinta:

- taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir apskaitinių įvertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumas;
- bendras finansinių ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar šiose ataskaitose pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai pateikti taip, kad atitiktų VSAFAS reikalavimus;
- bendras biudžeto vykdymo ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, ir tai, ar šiose ataskaitose pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai pateikti taip, kad atitiktų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pateikimo reikalavimus.

Vertintos sritys ir jose atliktos procedūros dėl Garantinio fondo biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais 2019 metais teisėtumo

Atlikus fondo veiklos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos svarbiausios audito sritys

- Įplaukos ir išlaidos. Reikšmingos neatitikties rizikos nenustatyta.

Sritys, kuriose nustatytas kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas)

- Išlaidos.

Sritys, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalūs testai ir (ar) analitinės procedūros):

- Išlaidų srityje vertinta, kaip laikomasi teisės aktų nuostatų dėl išmokų darbuotojams mokėjimo ir fondo administravimo išlaidų skaičiavimo.

Teisės aktai, kurių atitikimas vertintas:

Įstatymai:

- Garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymas, 1 str. 1 d., II, IV, V skyriai.
- 2019 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 18 str.

Vyriausybės nutarimas:

- 2017-06-21 nutarimas Nr. 495 „Dėl Garantinio fondo nuostatų patvirtinimo“.

Įsakymas:

- Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2016-12-29 įsakymu Nr. V-698 patvirtintas išmokų iš Garantinio fondo skyrimo ir mokėjimo tvarkos aprašas.

NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽŪSTAMI

